
*Van raadsgriffier
tot raadsgriffier*

hulpdocument

Overdracht gemeenteraad

Nederlandse Vereniging
voor Raadsleden

18 november 2021

Voorwoord

Zundert, 18 november 2021

Beste Mark,

Een sterke raad doet ertoe. Voor elke gemeenteraad is het een uitdaging om niet alleen formeel het hoogste bestuursorgaan te zijn, maar ook in de praktijk van alle dag het meest invloedrijke politieke orgaan in de lokale democratie te zijn. Mijn ervaringen met de huidige gemeenteraad delen met jou en de na de verkiezingen aantredende nieuwe raad kan daarbij helpen.

Als hulpmiddel heb ik – met dank aan de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden - een overdrachtsdocument gemaakt met antwoord op vragen, tips, lessons learned en andere aandachtspunten die ik graag aan jou als nieuwe raadsgriffier in Zundert wil meegeven. Die kunnen als input dienen voor het nog op te stellen inwerkprogramma voor de nieuwe gemeenteraad.

Ik wens jou samen met Laura en Bas heel veel succes, maar vooral ook veel werkplezier, zoals ik die ook ervaren heb gedurende de afgelopen 9 jaren in Zundert.

Met collegiale groet,

*Jan Jaap Rochat
vertrekkend griffier*

Thema's

- 1. Vergaderstructuur**
- 2. Vergader- en debatcultuur**
- 3. Informatievoorziening**
- 4. Raad als werkgever**
- 5. Raad en hulptroepen**
- 6. Raad in de regio**
- 7. Raad en inwonersparticipatie**
- 8. Raad en integriteit**
- 9. De lokale driehoek (BGS)**
- 10. Griffie en de ambtelijke organisatie**
- 11. Griffie van Morgen**
- 12. Gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022**
- 13. Enkele specifieke onderwerpen**

1. Vergaderstructuur

Welke lessen heb ik getrokken uit het Rondemodel en welke adviezen en aandachtspunten leerpunten geef ik jou mee over de gehanteerde werkwijze?

Rondemodel

Een vergadermodel is geen doel op zich. Het is een hulpmiddel om bepaalde doelen te bereiken, zoals structuur geven aan vergaderingen. In 2014 is gestart met het Rondemodel: raadscommissies per beleidsdomein zijn afgeschaft en zijn vervangen door De Ronde op dinsdag en woensdag in dezelfde vergaderweek. De raadsvergadering is vervangen door Het Besluit met de introductie van hamer- en bespreekpunten. Destijds heeft de raad de volgende doelen gesteld:

1. Flexibele agendering om kort- en langdurende onderwerpen zodanig te combineren dat er een behapbare vergaderdruk ontstaat met minder avonden op jaarbasis.
2. Afwisselende onderwerpen in elke De Ronde om het ook voor de luisteraar en kijker thuis of elders boeiend te (blijven) houden.
3. Geen herhaling van Ronde-debatten in Het Besluit.
4. Kortere doorlooptijd van raadsvoorstellen.
5. Werken met termijnagenda om 2 cycli vooruit te kunnen kijken en te plannen.

In het oorspronkelijk opzet van het Rondemodel was het laatste halfuur in De Ronde op de woensdag ingeruimd voor Het Besluit om dan de hamerpunten van de dinsdag en woensdag meteen af te tikken. In het eerstvolgende Besluit werden dan alleen de overgebleven bespreekpunten behandeld, zodat college/ambtelijke organisatie er meteen mee verder kan. Dat is dan geen avondvullend programma, waardoor er ruimte is voor andere raadsactiviteiten. Een variant daarop was het parallelle Rondemodel met 2 vergaderingen op 1 avond (raad- en trouwzaal) met een week later Het Besluit. Beoogd doel hiervan was een versnelling in de doorlooptijd van stukken en inwoners kunnen op 1 avond meerdere onderwerpen live bijwonen.

De nieuwe gemeenteraad in 2014 heeft uiteindelijk gekozen voor een iets ander Rondemodel, namelijk De Ronde op dinsdag en woensdag in dezelfde week en 10 dagen later Het Besluit met hamer- en bespreekpunten. Men wilde niet parallel vergaderen om raads- en burgerleden maximaal de ruimte te geven de (beide) avonden van De Ronde te kunnen volgen. Daarnaast wilde men voldoende tijd hebben tussen De Ronde en Het Besluit voor afstemming binnen de fracties en achterbannen.

Nu er 2 raadsperioden gewerkt is met dit model, kan worden gesteld dat de beoogde doelen 1, 2, 3 en 5 over het algemeen wel zijn bereikt. Een kortere doorlooptijd van stukken is niet bereikt als gevolg van het verlengen van de bestuurlijke cyclus, zoals hiervoor geschetst.

TIP 1: nieuwe raad > nieuwe kansen > vernieuw(en)de vergaderstructuur? Als die ruimte er is, dan eerst goed met elkaar nadenken over de doelen, die we willen bereiken.

TIP 2: ga je met de nieuwe raad eens oriënteren op vergadermodellen bij andere gemeenten, bijvoorbeeld via een werkbezoek (Breda, Roosendaal en/of Moerdijk).

TIP 3: op basis van het Rondemodel is een uitgebreid Reglement van Orde gemaakt met alle spelregels. Enerzijds helpt dit de vergadering technisch in goede banen te leiden. Anderzijds kan het hier en daar als een te strak keurslijf worden ervaren. Mijn tip is om niet alles dicht te regelen. Kijk welke zaken echt moeten worden vastgelegd en waar de ruimte zit om meer los te laten.

2. Vergader- en debatcultuur

Welke lessen heb ik getrokken uit de vergadercultuur en welke adviezen en aandachts- en leerpunten geef ik jou mee over de wijze van debatteren?

TIP 1: schaf de klassieke 1^e en 2^e termijn af. Die hebben we niet meer nodig, omdat onze voorzitters prima in staat zijn om de vergaderingen technisch goed te leiden. Hierdoor ontstaat er ruimte voor een opener en vrijer debat/gesprek tussen de fracties en kan het saai "vraag- en antwoordspel" met college naar het Rijk der fabelen worden verwezen. Dat zal niet vanzelf gaan, dus hulpmiddeltjes kunnen helpen. Bijvoorbeeld door bij elk onderwerp eerst 1 fractie maximaal 3 minuten de tijd te geven om een stevige, uitdagende aftrap te verzorgen, waarop de anderen gaan reageren en laat de betreffende portefeuillehouder gewoon meedoen. M.a.w. die krijgt geen eigen termijn.

TIP 2: wees wat scherper en meer onderscheidend naar elkaar toe. Vaak zijn we te lief en te braaf voor elkaar. Daag elkaar uit in het debat. Vraag door, zodat ook de juiste standpunten op tafel komen. Daarin kan ook de voorzitter een stimulerende en aanjagende rol vervullen.

TIP 3: niet alle raads- en burgerleden zijn voldoende vaardig om meteen te kunnen reageren op de inbreng van anderen. Daar kunnen meerdere oorzaken aan ten grondslag liggen. Ga op zoek naar die oorzaken om vervolgens met elkaar tot een passende oplossing te komen.

TIP 4: wat je vaak ziet is dat er een relatief "kleine" vraag wordt gesteld en dan wordt er een heel "groot" antwoord gegeven. M.a.w. kleine vraag, dan ook een klein antwoord. Vaak wordt er veel meer informatie gegeven, dan strikt noodzakelijk. Ook hier een taak voor de voorzitter.

TIP 5: "*schoenmaker blijf bij je leest*". M.a.w. wijd niet teveel uit, haal niet onnodige (bij)-zaken erbij. Dat geldt zowel voor het vragen stellen als in de debatten. Wees kort en bondig: "*In de beperking toont zich de meester*".

3. Informatievoorziening

Informatievoorziening is een kernpunt in de relatie tussen college en raad. Welke lessen, aandachts- en leerpunten geef ik jou mee als het gaat om adequate en tijdige informatievoorziening?

De hoeveelheid

College en ambtelijke organisatie hebben de natuurlijke neiging om de raad zoveel mogelijk informatie te verstrekken. Dat wordt overigens ook gestimuleerd door sommige raads- en burgerleden, die dat ook vragen. De vraag is of dat ook echt nodig is om de voorgelegde onderwerpen goed te kunnen doorgronden en de gevraagde besluiten te nemen.

TIP 1: kijk kritisch naar die hoeveelheid: raadsvoorstellen en raadsmededelingen met veel bladzijden en bijlagen; presentaties met veel sheets en (te) veel tekst.

De kwaliteit

In veel raadsvoorstellen staat meer informatie dan strikt nodig is om de voorgelegde besluiten te nemen. Kunst is om de "overtollige" ballast eruit te laten ZONDER de raad tekort te doen. In eerste instantie is dit een uitdaging voor de opstellers van stukken. De griffie kan daarbij aan de voorkant (=voordat een stuk op de colleegetafel belandt) de nodige ondersteuning bieden.

TIP 2: probeer opstellers van stukken te bewegen in een zo'n vroeg mogelijk stadium afstemming te zoeken met de griffie.

Feedback

Voor de griffie, maar ook voor het college en ambtelijke organisatie is het van belang om te weten of de aangeboden informatie bruikbaar, begrijpelijk en toegankelijk is.

TIP 3: vraag voor of na afloop van elke De Ronde aan enkele raads- en burgerleden wat zij van de stukken vinden? Dat kan mondeling met een aantal standaardvragen. Ook het afgeven van een vragenlijstje bij het begin van de vergadering en na afloop inleveren, is een mogelijkheid. Die lijstjes kun je gebruiken om te bespreken in het BGS, maar ook in het presidium bij het vaste agendapunt *Terugblik vorige cyclus*.

4. Raad als werkgever

De raad is werkgever van de griffier. Een werkgeverscommissie – nu met 5 raadsleden – voert die rol uit namens de raad. Wat zijn mijn evaluatiepunten en welke aandachts- en leerpunten geef ik jou mee?

TIP 1: de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden organiseerde met enige regelmaat trainingen voor werkgeverscommissies. Die gaan in 2022 zeker weer komen als straks weer nieuwe raadsleden zitting (willen) nemen in de werkgeverscommissies. Hou dat goed in de gaten en laat raadsleden daaraan deelnemen. Zorg ook dat de griffie® erbij is.

TIP 2: organiseer via de griffierskring West Brabant/Tholen dat onze werkgeverscommissies met enige regelmaat elkaar ontmoeten om van elkaar te leren. Laat deelnemers zelf de bespreekpunten aandragen. Zorg dat het echte gesprekken worden en minder zenden.

TIP 3: het duovoorzitterschap werkt goed. Het borgt de continuïteit.

TIP 4: regel dat de werkgeverscommissie en de griffie goed worden ondersteund door HRM.

TIP 5: verleid de (leden van) de werkgeverscommissie om een paar keer per jaar een kop koffie te komen drinken bij de griffie. Een keer lunchen of dineren is ook een optie.

5. Raad in de regio

De gemeente neemt deel in regionale samenwerking en verbonden partijen. Het is belangrijk dat een nieuwe raad zijn nieuwe keuzes kan maken dan wel goed geïnformeerd is over de taken die in regionale samenwerking of verbonden partijen worden uitgevoerd.

Om in elke cyclus standaard aandacht te besteden aan onze verbonden partijen staat als vast onderdeel op de agenda van De Ronde: Regionale samenwerking. Dat is een podium voor portefeuillehouders, raadsrapporteurs, raads- en burgerleden om regionale zaken terug te koppelen, zoals DB en AB-vergadering en/of regionale raadsledenbijeenkomsten.

In 2020 is gestart met een pilot Raadsrapporteurs. De raad heeft gekozen om Het Werkplein Hart van West Brabant als eerste verbonden partij in deze pilot te betrekken.

- 1a. *Er is een overzicht van alle vormen van regionale samenwerking en verbonden partijen met de beoogde doelen eruit, zodat de nieuwe raad daar kennis van kan nemen en daarover kan spreken hoe verder mee?***
- 1b. *Welke lessen, aanbevelingen en leerpunten geef ik jou mee als het gaat om meer (in)zicht, grip en controle op regionale samenwerking en verbonden partijen?***

Raadsrapporteurs

TIP 1: evalueer de pilot Werkplein Hart van West Brabant aan de hand van de ervaringen van de raadsrapporteurs. Inventariseer wat goed is gegaan en wat beter kan. Bespreek dit in het presidium en spreek af hoe het instrument *raadsrapporteurs* verder kan worden uitgerold.

TIP 2: elke fractie wijst 2 raadsrapporteurs aan die specifiek worden belast met "regionale taken" onder gelijktijdige vermindering van "lokale taken", zodat zij per saldo niet méér tijd kwijt zijn aan het raadswerk. Met de huidige 7 fracties zijn dat dan 14 raadsrapporteurs.

TIP 3: bepaal met elkaar welke verbonden partijen voor Zundert het meest relevant zijn om nader te monitoren door de raadsrapporteurs. Naar verwachting zal dat een beperkt aantal zijn (max. 7). M.a.w. 2 raadsrapporteurs per verbonden partij.

TIP 4: plaats in Notubox bij het onderdeel Regionale samenwerking in de agenda van De Ronde welke regionale vergaderingen en bijeenkomsten er zijn geweest en welke nog gaan komen. Dan kunnen raadsleden, raadsrapporteurs en portefeuillehouders daarop anticiperen.

TIP 5: maak serieus werk van de aanbevelingen naar aanleiding van de evaluatie van de Nota verbonden partijen, die in 2020/2021 heeft plaatsgevonden.

6. Raad en hulptroepen

De raad als lekenbestuur wordt niet alleen ondersteund door de griffie, maar ook door de accountant, presidium, rekenkamer-, werkgevers- en auditcommissie.

Welke adviezen en aanbevelingen geef ik jou mee, zodat de ondersteuning door die hulptroepen nog beter wordt verzekerd?

Algemeen

TIP: ruim in het inwerkprogramma voor de nieuwe raad plek in om taken en rollen van de rekenkamer-, werkgevers- en auditcommissie nader te duiden, zodat geïnteresseerde raads- en burgerleden vooraf weten waaraan ze beginnen en wat van ze wordt verwacht in die rollen.

Rekenkamercommissie

TIP 1: anticipeer tijdig op de aanstaande wetswijziging dat raadsleden geen zitting meer mogen nemen in rekenkamer(commissies).

TIP 2: monitor de opvolging van de aanbevelingen. Adviseer om finale afdoenings- of opvolgingstermijnen te koppelen aan die aanbevelingen, zodat daarop kan worden gestuurd.

TIP 3: versterk de slagkracht van dit raadsinstrument door het jaarbudget te verhogen. Dat is nu € 10.000, maar de vigerende minimale landelijke norm is € 1 per inwoner. Dat zou al een jaarbudget betekenen van bijna € 20.000 (=het dubbele van nu).

Auditcommissie (AC)

TIP 1: graag aandacht voor de opvolging van de adviezen door het college. Koppel finale afdoenings- of opvolgingstermijnen aan de adviezen, zodat daarop kan worden gestuurd.

Accountant

TIP 1: breng de natuurlijke adviesfunctie van de accountant sterker in positie bij de komende aanbesteding. Bespreek in de Auditcommissie welke wensen er zijn?

TIP 2: de boardletter is geen managementletter. Die laatste is bestemd voor het college en directie. De boardletter is voor de gemeenteraad en dat stelt andere eisen aan de inrichting van een boardletter, waaronder een audit over de kwaliteit van de verslaglegging.

TIP 3: indien de (uitvoering van) interne controle door de ambtelijke organisatie verder wordt verbeterd, zal de accountant minder controle-uren nodig hebben. Dan kan het jaarbudget naar beneden worden bijgesteld en/of meer uren worden besteed aan de natuurlijke adviesfunctie.

Presidium

Taak van het presidium is om de raad aanbevelingen te doen inzake de organisatie van de werkzaamheden van de raad, Het Besluit, De Ronde en zijn specifieke commissies.

TIP 1: presidium is de hoeder van de agenda van de raad en kan daarin sturing geven aan de werk- en vergaderdruk, o.a. met de termijnagenda. Stem aan de voorkant (= nog voordat de actualisatie van de termijnagenda op de collegetafel ligt) tijdig af met de bestuursadviseur.

TIP 2: de *Terugblik op de vorige cyclus* is een vast agendapunt. Doel is om verbeterpunten voor het bestuurlijk proces te lokaliseren en waar nodig voor de toekomst te borgen. Verzamel de terugblikken van de afgelopen 4 jaar en neem de relevantste mee in het inwerkprogramma.

TIP 3: organiseer minstens 1 x per jaar een informele ontmoeting met presidium en college en kies daar een leuke, ontspannen werkvorm voor. Bijvoorbeeld een wandeling of een fietstocht.

7. Raad en inwonersparticipatie

De raad is de vertegenwoordiger van de inwoners. Hoe en op welke wijze heeft de raad de inwoners vertegenwoordigd en betrokken bij het beleid? Welke adviezen en aandachtspunten geef ik jou mee op zaken als het inspraakrecht, het uitdaagrecht, de burgerbetrokkenheid en participatie van alle inwoners?

Uit mijn startnotitie d.d. 15-3-2021 "Rol raad en griffie bij inwonersparticipatie" (ZD21005348)

Inwonersparticipatie speelt niet alleen in de gemeente Zundert, zoals bleek uit een recent onderzoek van Prodemos in september 2020, waaraan ook de griffier van Zundert heeft deelgenomen. Daarin wordt ingegaan op de opvattingen van griffiers over de rol van inwonersparticipatie. Griffiers vinden deelname van inwoners aan de lokale democratie zeer belangrijk. Er is volgens een groot deel van de griffiers nog te weinig sprake van echte inspraak en zeggenschap. Griffiers zien voor zichzelf taken weggelegd om inwoners te betrekken en om te zorgen dat de raad een visie op inwonersparticipatie ontwikkelt. Ze bewaken de rol en bevoegdheden van de gemeenteraad en adviseren over de kaders.

Veel griffiers gaven aan dat de raad zich duidelijker zou moeten uitspreken over de rol van de raad en griffie bij participatievraagstukken. Een recent voorbeeld betrof het debat in onze gemeenteraad op 27 oktober jl. over de intrekking van de referendumverordening, naar aanleiding van een voorstel opgesteld door de griffie. Toen werd door de raad onderschreven dat er effectievere instrumenten zijn om inwoners te betrekken bij de gemeentelijke besluitvorming. Eén van de suggesties vanuit de gemeenteraad was om de burgerinitiatieven meer te promoten, zodat inwoners beter op de hoogte zijn welke mogelijkheden dit instrument biedt."

De belangrijkste aanbeveling, die Prodemos doet, is om de positie van de griffier bij participatievraagstukken te versterken is het belangrijk om een duidelijke rol- en taakomschrijving te ontwikkelen die uitlegt welke ondersteuning griffie@s precies zouden kunnen bieden bij participatievraagstukken, en wat raadsleden van griffiers (mogen) verwachten. Mogelijke nieuwe ingrediënten kunnen zijn:

TIPS:

- promotiecampagne t.b.v. het burgerinitiatief;
- participatieplein: inwoners, verenigingen c.s. presenteren hun plan of idee;
- organiseer periodiek een raadsavond *Informeren en Ontmoeten* over bepaalde (actuele) thema's;
- werkateliers of tekentafels: raadsleden/inwoners denken/doen mee aan de voorkant bij de beleidsvoorbereiding en -uitvoering;
- maak inwoners medeverantwoordelijk voor hun wijk: zelf taken laten uitvoeren (Right to Challenge)
- monitor als raad of de participatieladder (in Zundert is dat de Factor Z) goed werkt;
- dorpskerngesprekken: raad, college en inwoners over het wel en wee in de dorpskern;
- maatschappelijke verantwoording: spreek met inwoners, ketenpartners c.s. over resultaten. Niet alleen bestuurlijk, maar ook maatschappelijk verantwoording afleggen.
- ombudsfunctie: inwoners kunnen bij de raad –via griffie– terecht met kwesties.
- inwoners schuiven op uitnodiging aan als "8e of 9e fractie" in De Ronde (op basis van goede afspraken en spelregels). Op deze manier worden zaken die "buiten" spelen ook rechtstreeks/direct naar "binnen" gebracht.
- adviseer en ondersteun de raad om een visie te ontwikkelen op inwonersparticipatie.
- ontwikkel een duidelijke rol- en taakbeschrijving voor de griffie.

8. Raad en integriteit

Welke lessen en aandachtspunten geef ik jou mee? Zijn er vaste afspreekmomenten om over dit thema te spreken en wat levert dat aan (nieuwe) inzichten op?

De raad heeft op 2 maart 2021 (ZD21005869) en op 14 september 2021 (ZD21044189) beeldvormende en opiniërende sessies gehouden over Integriteit en weerbaar bestuur. Dit heeft o.a. geleid tot een geactualiseerde Gedragscode Integriteit voor raads- en burgerleden. NB: collegeleden hebben een eigen gedragscode.

Die herziene gedragscode is besproken in De Ronde van 2 november 2021 en is door de gemeenteraad vastgesteld op 16 november 2021 in Het Besluit (ZD21052575 en 21044179).

TIP 1: Bij integriteit gaat het niet over wat goed of wat fout is. Het gaat erom dat raads- en burgerleden zich bij hun handelen voortdurend bewust zijn van hun positie en rol.

TIP 2: spreek in de komende raadsperiode 2022-2026 minstens 1 keer per jaar over dit onderwerp met raads-, burger-, college- en directieleden.

TIP 3: doe dat bij voorkeur in de openbaarheid, zodat we ook aan onze inwoners laten zien dat we een transparant en integer gemeentebestuur (willen) zijn.

9. De lokale driehoek (BGS)

De lokale driehoek is het scharnierpunt in het dynamische speelveld met raad, college, ambtelijke organisatie en griffie. Het is belangrijk dat de griffier als eerste, belangrijke ondersteuner van de raad een gelijkwaardige positie heeft in de lokale driehoek. In Zundert heet dit overleg BGS: Burgemeester, Griffier en Secretaris.

Welke lessen heb ik getrokken uit dit BGS en welke adviezen en aandachts- en leerpunten geef ik jou mee over de gehanteerde werkwijze?

TIP 1: handhaaf de frequentie van 1 keer per 3 weken. Zoals hierboven staat is ons speelveld dynamisch en steeds in beweging. De afgelopen 2 jaren hebben bewezen dat deze frequentie nodig en effectief is.

TIP 2: bespreek niet alleen lopende en actuele zaken, maar sta met elkaar ook eens stil bij de volgende vragen:

- *Hoe verbeteren we het samenspel tussen burgemeester, griffier en secretaris (BGS)?*
- *Hoe effectief zijn we als driehoek in ons speelveld?*
- *Waar liggen de kracht en ontwikkelpunten als driehoek? Zie het bouwstenenmodel (VvG)*
- *Wat is onze rol in het versterken van de lokale democratie?*

TIP 3: zoek ook eens andere driehoeken (bijvoorbeeld D6) op om te sparren.

TIP 4: spreek af dat per toerbeurt één van de drie de agenda en afsprakenlijst opstelt.

10. De griffie van morgen

Welke tips en suggesties geef ik jou mee als het gaat om de versterking van de positie en rollen van de griffie met het oog op de nieuwe raadsperiode?

Op 16 maart 2022 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Dan treedt een vernieuwde gemeenteraad aan met mogelijk vernieuwende verwachtingen voor hun ondersteuning: De griffie van Morgen.

In mijn startnotitie "Versterken van raadsondersteuning "De Griffie van Morgen" van 25 februari 2021 (ZD21006182) heb ik als vertrekpunt gekozen de conclusies en aanbevelingen van de ROB ter versterking van de hulptroepen van de gemeenteraad. Vervolgens heb ik die vertaald naar enkele haalbare mogelijkheden, die passen op de schaal van Zundert:

TIP 1: maak als griffie (meer) gebruik van de expertise bij andere griffies in West Brabant.

TIP 2: de griffie® kan onafhankelijk reflecteren op het functioneren van fracties, raads- en burgerleden. Doe dit regelmatig in 1 op 1 gesprekken met raads- en burgerleden.

TIP 3: versterk de rol van de raad en de griffie bij inwonersparticipatie (zie ook thema 7).

TIP 4: uitbreiding controle-instrumenten: betrek (keten) partners erbij (maatschappelijke verantwoording).

TIP 5: griffie® als Chief Information Officer: het vele leeswerk voor raad filteren op waarde.

TIP 6: meer inzicht en grip op verbonden partijen: uitbreiding raadsrapporteurs n.a.v. resultaten met de pilot Werkplein Hart van West Brabant.

TIP 7: fractie-ondersteuning: vast bedrag per fractie en een variabel bedrag per raadslid. Bijvoorbeeld: € 1.000 vast en € 1.000 per raadslid.

TIP 8: persoonlijke opleidingsbudgetten voor raads- en burgerleden. Een redelijk gemiddelde is € 500 per raadslid en € 250 voor een burgerlid.

TIP 9: ga met de nieuwe raad op zoek naar het antwoord op de vraag: "*Wat voor raad wil de nieuwe gemeenteraad zijn in de nieuwe raadsperiode?*" Gebruik de aanpak van Anouk Oomen.

TIP 10: aan de hand van het antwoord op de vorige vraag: "*Welke type ondersteuning door de griffie past daar het beste bij?*" Gebruik daarbij de aanpak van Anouk Oomen.

11. De griffie en de ambtelijke organisatie

Welke tips en suggesties geef ik jou mee als het gaat om de verbinding met de ambtelijke organisatie?

Kwaliteit van raadstukken

Raads- en Rondevoorstellen worden opgesteld door de ambtelijke organisatie en komen via de "collegetafel" naar de griffie. Aangezien de griffie de laatste schakel is in het aanlevertraject naar de gemeenteraad, is er nooit voldoende tijd voor de griffie om een goede technische kwaliteitstoets te doen alvorens een stuk op de agenda van De Ronde dan wel Het Besluit verschijnt.

TIP 1: probeer als griffie méér aan de voorkant in het productieproces van stukken onze rol in te vullen, het liefst nog voordat een voorstel op de agenda van het college staat. Dat kan door daarover afspraken te maken met opstellers van stukken en uiteraard na commitment in het college en BGS.

Bestuurlijk besluitvormingsproces

Griffie en organisatie hebben elkaar nodig om het bestuurlijk besluitvormingsproces zo goed mogelijk op rolletjes te laten verlopen. Afstemming en coördinatie zijn essentiële tools. Daarvoor is ook het hulpmiddel van de termijnagenda in het leven geroepen. Van belang is dan ook om regelmatig – nog los van lopende onderwerpen – de werking en toegevoegde waarde met elkaar te bespreken.

TIP 2: nodig gericht en regelmatig onderdelen van de organisatie uit om in gesprek te gaan met de griffie. Daarvoor hebben we het fenomeen: "*In gesprek met de griffie*" opgetuigd.

TIP 3: gebruik ons gemeentelijk intranet om regelmatig griffie- en raadszaken met de organisatie te delen.

12. Gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022

Welke lessen zijn geleerd naar aanleiding van de verkiezingen in 2014 en 2018?

Welke tips en suggesties geef ik jou mee als het gaat om het organiseren van gezamenlijke verkiezingsactiviteiten en de rol van de griffie daarbij?

In het presidium van 30 maart 2021 is een 1^e opzet besproken van "Ontdek de gemeentepolitiek in Zundert ter vervanging van de klassieke cursus "Politiek Actief". In het presidium van 1 juni 2021 is gekozen voor 5 bijeenkomsten in onze 5 kernen: 29 september, 20 oktober, 24 november, 15 december 2021 en 26 januari 2022. In het communicatieplan heeft het een pakkender titel gekregen: *Politiek Tournée*.

Op 30 juni 2021 heeft er een kick-off gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de besturen van de huidige politieke partijen in onze gemeenteraad. Op 17 november 2021 heeft dit een vervolg gekregen aan de hand van een concrete agenda.

In het presidium van 20 juli hebben de fractievoorzitters gesproken over:

- mogelijke gezamenlijke verkiezingsactiviteiten (budget € 35.000);
- een draaiboek verkiezingen en een draaiboekcommissie.

In het presidium van 12 oktober 2021 is gekozen voor de volgende, gezamenlijke verkiezingsactiviteiten:

- € 5.000 Politiek Tournée
- € 4.000 Verkiezingskrant
- € 8.000 Lijsttrekkersdebat in de Koutershof te Rijsbergen
- € 8.000 Uitslagenavond in het raadhuis
- € 4.000 Afscheid oude raad
- € 3.000 Installatie nieuwe raad
- € 3.000 Inwerkprogramma nieuwe raad (5 avonden)

TIP 1: begin tijdig met de oriëntatie op mogelijke verkiezingsactiviteiten en leg tijdig derden-partijen vast, zoals locaties, presentatoren, media en regionale omroep.

TIP 2: kom met suggesties/tips en stem eerst af met politieke partijen en presidium.

TIP 3: beperk de griffierrol tot faciliteren, ondersteunen en adviseren (wees niet te sturend).

TIP 4: stimuleer dat politieke partijen in de actiestand komen bij de gezamenlijke activiteiten.

TIP 5: zorg voor een goed communicatieplan.

13. Specifieke onderwerpen

Regionale Energie Strategie (RES)

Welke lessen en aanbevelingen geef ik jou mee als het gaat om de rol en De positie van de raad op het onderwerp regionale energiestrategie.

Het bestuurlijk proces was een tweetrapsraket tot nu toe en er volgt nog een 3^e. In De Ronde van 28 april en Het Besluit op 12 mei 2020 was de CONCEPT-RES aan de orde (ZD20014927). In De Ronde van 24 maart en Het Besluit van 6 april 2021 is besloten over de RES 1.0(ZD21003830), die in 2023 wordt geëvalueerd en geactualiseerd en dat wordt dan de RES 2.0.

TIP 1: hou vinger aan de pols bij behandelend ambtenaar, Jacqueline Sprenkels.

Omgevingswet

Welke lessen en aanbevelingen geef ik jou mee als het gaat om de rol en positie van de raad in de nieuwe Omgevingswet?

De invoering van de Omgevingswet is meerdere keren uitgesteld. Naar het nu laat aanzien, zal die op 1 juli 2022 van kracht worden. De afgelopen jaren is er best veel gebeurd. Om de rol en positie van de raad goed te borgen, is een raadspanel in het leven geroepen, waarin enkele raadsleden zitting hebben.

TIP 1: vraag die panelleden eens wat hun ervaringen zijn geweest tot nu toe? En hebben zij nu een goed gevoel dat de rol en positie van de raad nu goed is geborgd?

Sociaal Domein

Welke lessen en aanbevelingen geef ik jou mee als het gaat om de rol en positie van de raad in het sociaal domein?

Ook hierbij is een raadspanel actief. Daarin hebben ook enkele raadsleden zitting.

TIP 1: vraag die panelleden eens wat hun ervaringen zijn geweest tot nu toe? En hebben zij nu een goed gevoel dat de rol en positie van de raad nu goed is geborgd?

Raadscommunicatie

Welke lessen en aanbevelingen geef ik jou mee als het gaat om de rol van de griffie bij raadscommunicatie?

Tot nu toe blijft deze rol beperkt tot het gebruik van de gemeentepagina voor de agenda's van De Ronde en Het Besluit. Daarnaast is er de Facebookpagina van de raad. Ooit hebben we enkele jaren ook raadsleden een stukje laten schrijven over zichzelf in De Zundertse Bode (ZB) om de naamsbekendheid te vergroten.

TIP 1: ga gebruik maken van twitter, instagram, vlogs en blogs.

TIP 2: laat per toerbeurt raads- en burgerleden een stukje schrijven in de ZB n.a.v. de vergadering van De Ronde en Het Besluit. NB: mag geen partijpropaganda worden!

TIP 3: attendeer BNDeStem, De Zundertse Bode en de regionale Omroep Ons West Brabant op interessante onderwerpen in De Ronde en/of Het Besluit of anderszins over Zundertse wetenswaardigheden.